

Дистанційне навчання для учасників гуртка: « ВИТИНАНКИ»

Керівник гуртка: Корж А. В.

ТЕМА №12

ПЕТРИКІВСЬКА ВИТИНАНКА

Це різновид української витинанки (художнє вирізування з паперу), Вона виникла і розвинулася в селах на Дніпропетровщині і має всі основні композиційні риси петриківського розпису.

Паперовий декор існував разом з мальованим, доповнюючи його. Витинанки могли навіть витіснити розпис, оскільки їх було легше й швидше виготовити, простіше змінити окремі елементи композиції. Мистецтвознавець Н.Глухенька зауважує, що, окрім розписів, комин печі петриківці прикрашали витинанками, й допускає, що саме витинанки могли бути прототипами «мальовок» - декоративних малюнків на тонкому білому папері, що з'явилися поряд з настінним малюванням у оформленні інтер'єру хати.

Петриківська витинанка є зазвичай масштабним твором народного мистецтва, орнамент і композиція якого складені з окремих елементів, вирізаних з паперу (квітів, листя, плодів, птахів і ін.) і з'єднаних між собою в єдине ціле.

Петриківська витинанка завжди багатокomпонентна і поліхромна. В ній часто зустрічаються накладні елементи. Особливо петриківські майстри люблять композиції з птахами: півні, голуби, павичі, фазани, індики, одуди, зозулі, горобці й інші представники пернатих зображаються в стилізованій формі. Іноді автори витинали багатофігурні побутові сцени: весільний поїзд, танець, ярмарок. Одними з перших стали виставляти свої витинанки в залах музеїв такі майстри старшого покоління, як Надія Тимошенко, Надія Білокінь, Ірина Пилипенко, Пелагія Глущенко, Василь Вовк.

Витинанки, як і мальовки, мали стійку композиційну структуру. Основним мотивом петриківської витинанки є «дерево життя». До різновидів мотиву «дерева» відносяться декілька квіткових композицій: гілка («галузка»), «суцвіття» («китиця»), «букет», «вазон», «квітка». Інші композиційні схеми також є улюбленими у петриківських майстрів: «вінок», «фриз» («бігунець»), «килимok», «рушник», «краєвид».

Особливо запитаною була витинанка наприкінці ХІХ – у першій третині ХХ ст. Про це свідчать паперові прикраси петриківського взірця у музейних колекціях Дніпропетровська, Запоріжжя, Харкова, Нікополя та інших міст Південного Сходу України. Паперовими ажурними фіранками селяни прикрашали полки для посуду, розміщували їх над вікнами, у простінках між вікнами, обрамляли ними двері. Дещо пізніше почали виготовляти паперові рушники за зразками тканих, які прикрашали по краях прорізними узорами, «різали» ажурні серветки.

У 40-ві роки ХХ століття спостерігається занепад цікавості до цього виду декоративно-прикладного мистецтва.

Новий етап розвитку намітився у 50-60-ті роки, коли петриківська витинанка поступово стає виставковим експонатом і може вважатися с у ч а с н о ю.

Яскравим майстром петриківської витинанки 70 – 80-х років минулого сторіччя є Ганна Іванівна Гречанова (1907 - 1989). В жанрі витинанки вона вперше виступила в 1978р, у пенсійному віці. Створюючи свої композиції за мотивами «вазонів», «букетів», «квітів», вона часто застосовує своє бачення композиції, використовуючи асиметрію в площинах і в кольоровій гамі. Разом з орнаментальними витинанками є у Г.І.Гречанової тематичні твори з фігурами людей: «Хлібороби»(1976), «Весілля» (1980) та інші.. В них гармонійно поєднуються узагальнені людські фігури з рослинним орнаментом. Загалом твори Г.Гречанової виділяються особливою емоційністю, казковим поетичним осмисленням світу.

Дочка Гречанової Антоніна Агафіївна Авдієнко (1932 р.н. - 2013) продовжила мамину справу і також стала відомою майстринею петриківської витинанки. В своїх роботах вона використовує кольоровий фон, органічно поєднуючи його з узагальненим колоритом вирізаних елементів

В 90-ті роки після набуття Україною незалежності на державному рівні стали приділяти більше уваги всім видам народного мистецтва, у тому числі відбувся новий сплеск інтересу до художнього вирізування з паперу. З'явилися нові імена майстрів традиційної петриківської витинанки.

Серед них особливо значущим є ім'я учениці А.А.Авдієнко члена Спілки художників України, майстра традиційних народних промислів (1996), відмінника народної освіти України Людмили Володимирівни Бабич. З 80-х років по 2000 рік вона захоплено працювала з дітьми різного віку, навчаючи їх секретам виготовлення традиційної петриківської витинанки при Царичанському Будинку школярів. А згодом, у 2002 році Людмила Володимирівна очолила творчий колектив народної студії «Петриківська витинанка».









Творчість

Витинанки Олеся створює лише три роки (з 2008), проте, з її слів, звичайні вечірні «розмови» з папером плавно переросли у папероманію. Витинанка для авторки — це бажання прояву себе, спроба відобразити свою любов і повагу до навколишнього, а також відчуття естетичного задоволення.

«Якщо є відповідний настрій, то папір сам видає образи, силуети та дарує бажання створити цілу серію фантастичних, дещо казкових подій. А найважливіше те, що у душі встановлюється гармонія природи і самої себе.»

Походження

Народилася місті Луцьку 1983 року.

Освіта

Навчалась у Луцькому ВПУ-2 (живописець). Після закінчення вступила до ВДУ ім. Лесі Українки (монументальний живопис). З 2001 року працює в ляльковому театрі рідного міста.



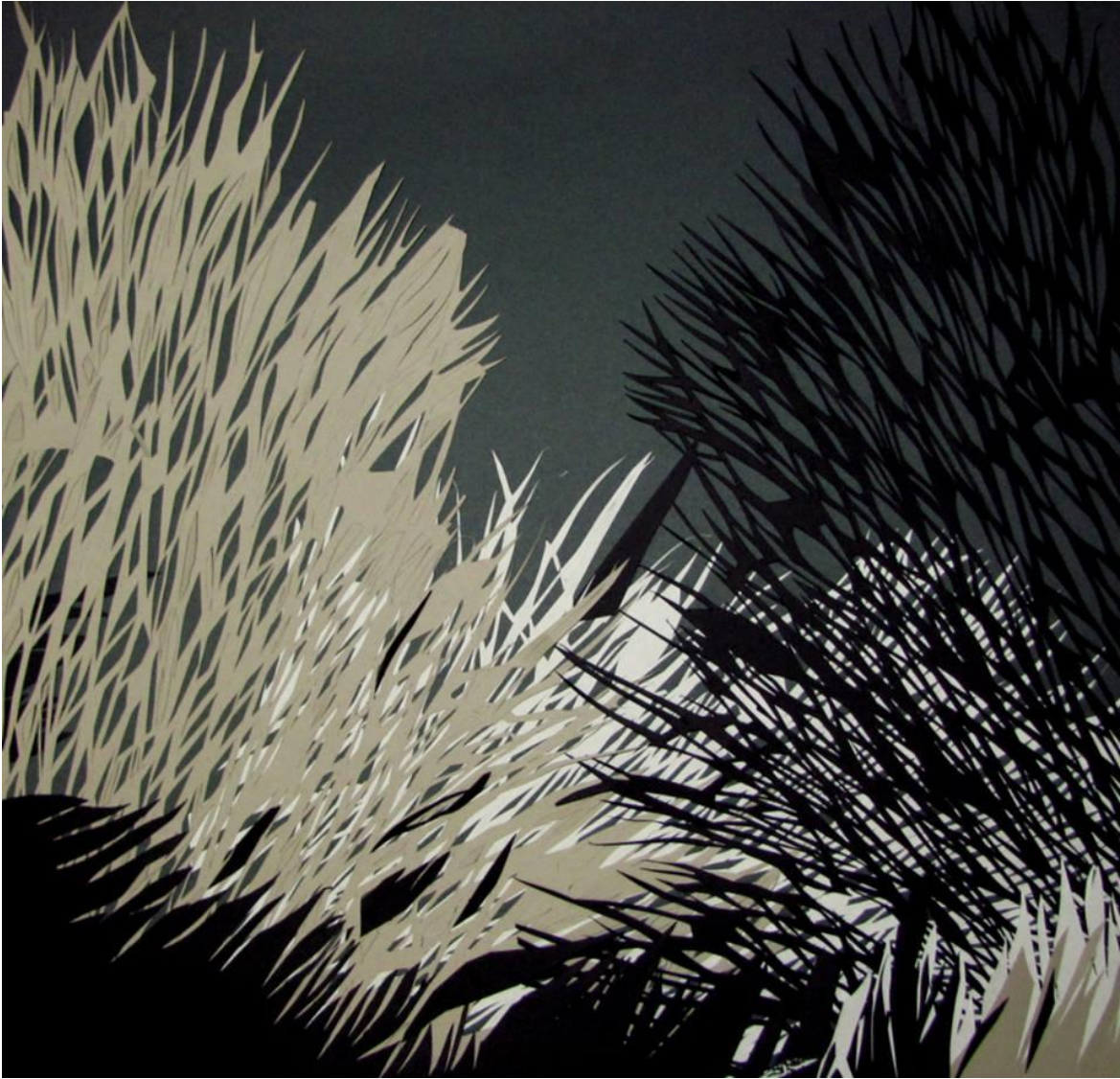
















<https://olesyaischuk.jimdofree.com/%D0%B1%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F/>

https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=NYe4zIEUWR8&feature=emb_logo

Витинаєм півника.

Сьогодні на нас чекає подорож у чарівний світ народного декоративного мистецтва – Світ Витинанки. Мабуть, не всі знають, що в кожному аркуші паперу ховаються витинанки – невидимки.

Як же їх виманити звідти? Раніше це робили так: фарбували папір соком з ягід бузини або червоного буряка, а вже потім почали витинати, виманювати з паперу візерунки, квіти, сонечка. Ними прикрашали в домітках печі, стіни, вікна, мисники. Витинанки пов'язували з основними подіями в житті селянина, і кожній відповідала певна традиційна композиція. До жнив клеїли врожайну, на заручини – завітчану, яку потім змінювали на весільну.

Витинанки – орнаментальні й фігурні прикраси житла, ажурно витяті ножицями з білого або кольорового паперу.

За технологічними та художніми особливостями витинанки поділяють на ажурні (зображення міститься в прорізах) і силуетні (зображення виступає силуетом), одинарні (виготовленні з одного аркуша паперу), складні (аплікаційні – з кількох аркушів паперу).

Вирізувати слід спочатку маленькі деталі, а потім – більші.

Перед тим як наклеїти витинанку на картон, необхідно взяти до уваги на характер колірних поєднань паперу та картону (жовто – зелений, біло – синій, біло чорний).

Роботу по витинанню півника слід виконувати в такій послідовності.

1. Раздруковуємо шаблон на кольоровому папері, або на білому папері.



2. Беремо декілька листків кольорового паперу, скріплюємо за допомогою степлера.



3. Вирізуємо канцелярським ножом, або ножицями.



4. Ножицями по контуру рисунка вирізати композицію(можна півника вирізати в різних кольорах).



5. Півники готові.



6. Потім приклеїти витинанку на картон, або на вікно.



Джерело:

<https://vseosvita.ua/library/tema-majster-klas-vitinanka-vid-narodnogo-mistectva-vikonanna-kompozicii-pivnik-simvol-2017-roku-95725.html>

СИЛУЕТНІ ВИТИНАНКИ.

Витинанки українського художника – Георгія Нарбута.

Микола Матвійович Теліженко — український скульптор, графік, витинанкар.

Цією темою ми розкриємо поняття «витинанка», «силует», ознайомимо з видами витинанки, з роботами майстрів декоративно-прикладного мистецтва Г. Нарбута, М. Теліженка, навчимося виконувати складні архітектурні витинанки.

Витинанка – декоративна прикраса, виконана з білого або кольорового паперу методом вирізання за допомогою ножиць або різців..

Силует – площинне однотонне зображення постаті або предмету.

В техніці витинанки працював український художник – Георгій Нарбут.

Георгій Нарбут — український художник-графік, ілюстратор, був ректором і співзасновником Української академії мистецтв. Він створив проект герба і печатки УНР, а також художньо оформив перші українські банкноти і поштові марки.



Георгій Нарбут



Георгій Нарбут народився 26 лютого 1886 на хуторі Нарбутовка Есманської волості Глухівського повіту Чернігівської губернії, у сім'ї збіднілого дворянина, випускника фізико-математичного факультету Київського університету. Серед предків Нарбутів були і запорозькі козаки. Мати майбутнього художника була дочкою священника. У родині Нарбутів було семеро дітей. Ріс майбутній художник на природі, змалечку приглядався до пам'яток архітектури, старовинних книжок і картин.

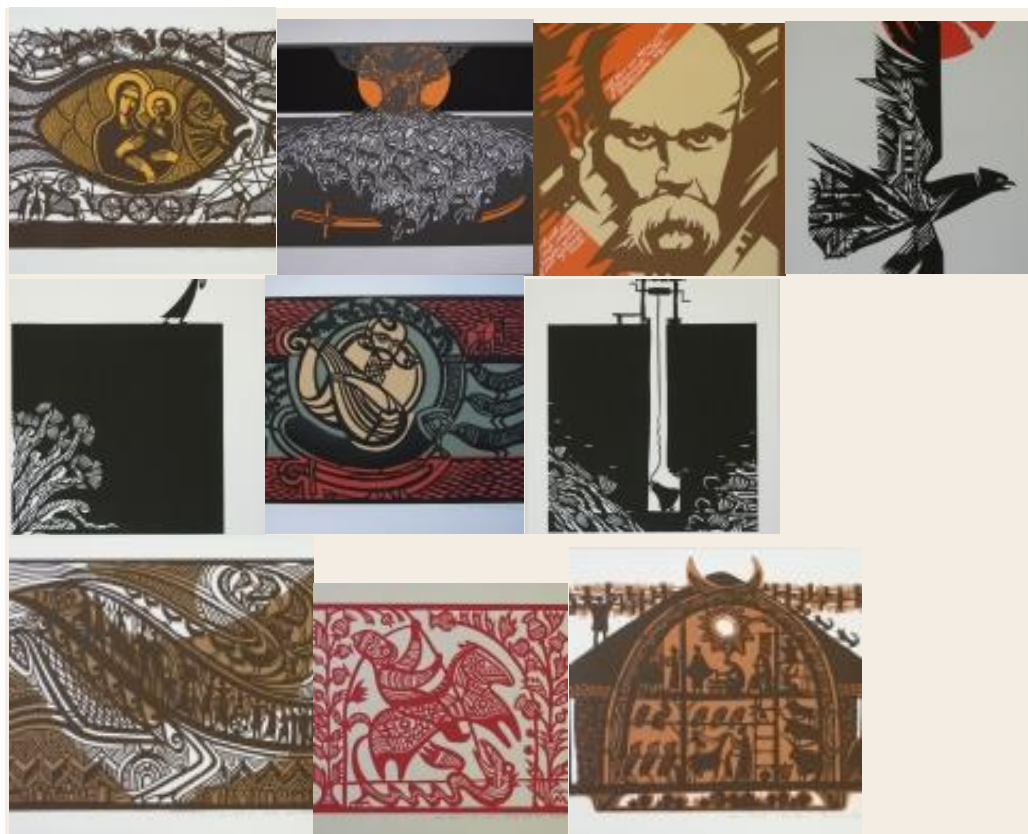
Георгій Нарбут згадував: «З малих років, скільки себе пам'ятаю, вабив мене живопис. За відсутністю фарб, яких я не бачив, поки не потрапив в гімназію, і олівців, я використовував кольоровий папір: вирізав ножицями і клеїв борошняним клеєм».

Саме це дитяче захоплення і сприяло формуванню у майбутнього художника «силуетного мислення». До речі, в українських селах в той час були дуже популярними вирізки з паперу, так звані «витинанки». Георгій все більше і більше удосконалював свою майстерність.

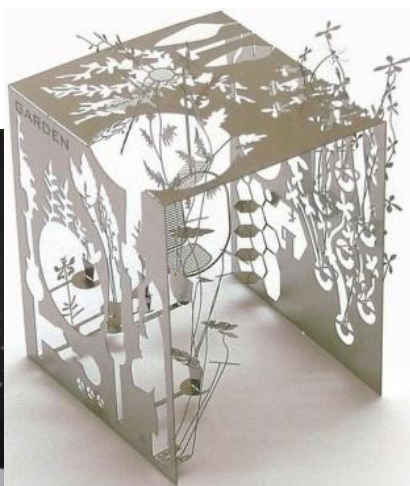
М. Теліженко.



Микола Матвійович Теліженко — український скульптор, графік. Заслужений художник України, член Національної спілки художників України та Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Народився 16 березня 1951 року у місті Звенигородці Черкаської області. Микола Теліженко здійснив справжній прорив у розвитку витинанки, піднявши її від хатнього рукомесла до образотворчої монументальності. Фаховий митець, що чудово володіє тонкощами композиції, ритму, символіки, маючи розвинену фантазію, він створює в техніці витинанки серії полотен, в яких вирішує складні історичні теми: «Холодний Яр», «Велесові перевесла», «Трипільські ритми», та інші. Для нього немає технологічних обмежень в роботі: однаково віртуозно він володіє ножицями, різцями, долотом, рванням, морщенням, застосуванням кольорових підкладок та накладок, залежно від того, чого потребує вирішення задуму. Перевагу надає чорному кольору.



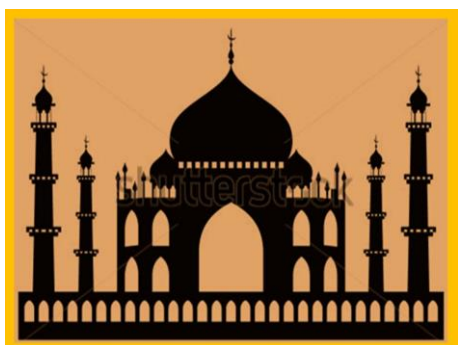
Архітектурні витинанки.



Силуетна архітектурна витинанка Японії:



Силуетна архітектурна витинанка Індії:



Середньовічні замки, королівські палаці Європи:



Рідні ошатні, завітчані мальвами та соняхами хати України:



Щоб створити витинанку, потрібно уявити собі всю споруду, продумати, де і як зробити прорізи, що вирізати.

То ж виконайте таку роботу, за підготовленими шаблонами, обведіть і виріжте деталі, а потім створіть композицію, тобто, не лише будівлю, а й ландшафт навколо неї.



Інструкція до виконання практичної роботи.

1. Працюватимемо за допомогою ножиць. Це гострий предмет, тому повторимо правила безпеки .
2. Пам'ятайте, що основні риси витинанок: стилізованість, симетричність, передача основних обрисів споруди.
3. Починаємо роботу із згинання білого листка паперу, тому що кожна наша витинанка – симетрична. Папір згинаємо економно, лише на ширину деталі.
4. Обведіть шаблон, виріжте, продумайте композицію і лише потім приклеюйте.

Джерело:

<https://vseosvita.ua/library/urok-obrazotvorcogo-mistectva-7-klas-siluetni-vitinanki-186321.html>